

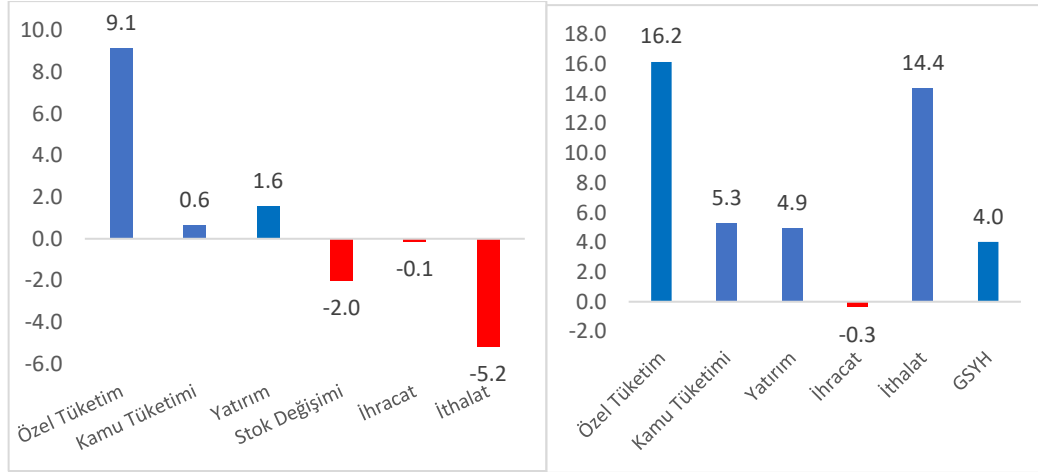
ÖZEL TÜKETİMDEN BÜYÜMEYE POZİTİF KATKI DEVAM EDİYOR

Ozan Bakış¹ ve Hamza Mutluay²

Yönetici Özeti

Türkiye ekonomisi 2023 yılının birinci çeyreğinde yüzde 4 büyüdü. Bu çeyrekte büyümeye en büyük katkı 9,1 yüzde puan ile özel tüketimden geldi. Dış ticaret katkısı bu çeyrekte eksi 5,3 yüzde puan olarak gerçekleşti. Stok değişimi büyümeyi 2,0 yüzde puan düşürdü. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış serilere göre ise Türkiye ekonomisi bir önceki çeyreğe göre 2023 yılı birinci çeyrekte yüzde 0,3 büyüdü. Çeyreklik büyümeye özel tüketim 0,2 yüzde puan pozitif katkı yaparken, dış ticaret 1,8 yüzde puan negatif katkı yaptı. Stok değişimi çeyreklik büyümeyi 1,3 yüzde puan yukarı çekerken kamu harcamaları ise 0,4 yüzde puan aşağı çekti.

Şekil 1: GSYH alt kalemlerinin 2023 1. çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre büyümeye katkıları (sol şekil) ve büyüme oranları (sağ şekil)

Kaynak: TÜİK, Betam.

¹ Betam, ozan.bakis@bau.edu.tr

² Betam, hamza.mutluay@bau.edu.tr

Özel tüketimde artış sürüyor

2023 yılının birinci çeyreğinde özel tüketim yıllık yüzde 16,2 artarak büyümeye 9,1 yüzde puan katkı yaptı (Tablo 1). Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış rakamlara baktığımızda ise özel tüketimin yüzde 0,7 artarak çeyrekten çeyreğe büyümeye 0,2 yüzde puan katkı yaptığını görüyoruz (Tablo 2).

Tablo 1: GSYH alt kalemlerinin 2022 4. ve 2023 1. çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre büyüme oranları ve büyümeye katkıları

	2022Q4		2023Q1	
	Değişim (%)	Katkı (%)	Değişim (%)	Katkı (%)
Özel Tüketim	16.1	9.1	16.2	9.1
Kamu Tüketimi	9.0	1.2	5.3	0.6
Yatırım	2.6	0.7	4.9	1.6
Stok Değişimi		-1.8		-2.0
İhracat	-3.3	-1.0	-0.3	-0.1
İthalat	10.2	-4.7	14.4	-5.2
GSYH	3.5		4.0	

Kaynak: TÜİK, Betam

Tablo 2: GSYH alt kalemlerinin 2022 4. ve 2023 1. çeyrekte bir önceki çeyreğe göre büyüme oranları ve büyümeye katkıları (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış)

	2022Q4		2023Q1	
	Değişim (%)	Katkı (%)	Değişim (%)	Katkı (%)
Özel Tüketim	4.9	3.1	0.7	0.2
Kamu Tüketimi	0.0	0.0	-3.1	-0.4
Yatırım	3.7	1.0	3.2	1.0
Stok Değişimi		-1.2		1.3
İhracat	-1.3	-0.5	-1.2	-0.5
İthalat	4.1	-1.5	2.1	-1.3
GSYH	0.9		0.3	

Kaynak: TÜİK, Betam

Yatırımlarda ılımlı artış

Yatırım harcamaları bu çeyrekte yıllık bazda yüzde 4,9 artarak büyümeye 1,6 yüzde puan katkı yaptı. Çeyreklik bazda ise bir önceki çeyreği kıyasla yüzde 3,2 artarak büyümeyi 1,0 yüzde puan yukarı çekti (Tablo 1 ve Tablo 2).

Stok değişiminde karışık görüntü

Stok değişimlerinin yıllık büyümeye katkısı eksi 2,0 yüzde puan olurken (Tablo 1), mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış veriye göre ise çeyreklik büyümeyi 1,3 yüzde puan yukarı çekti (Tablo 2).

Dış ticaretten büyümeye negatif katkı

2023 yılının birinci çeyreğinde yıllık bazda ihracat yüzde 0,3 azalırken ithalat yüzde 14,4 arttı. Böylelikle dış ticaretin büyümeye katkısı bu çeyrek -5,3 yüzde puan olarak gerçekleşmiştir (Tablo 1). Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış rakamlara bakıldığında ise ihracatın yüzde 1,2 azaldığını, ithalatın ise yüzde 2,1 arttığı görülmektedir. Bu durum dış ticaretin çeyrekten çeyreğe büyümeyi 1,8 yüzde puan baskılamasına yol açmıştır (Tablo 2).

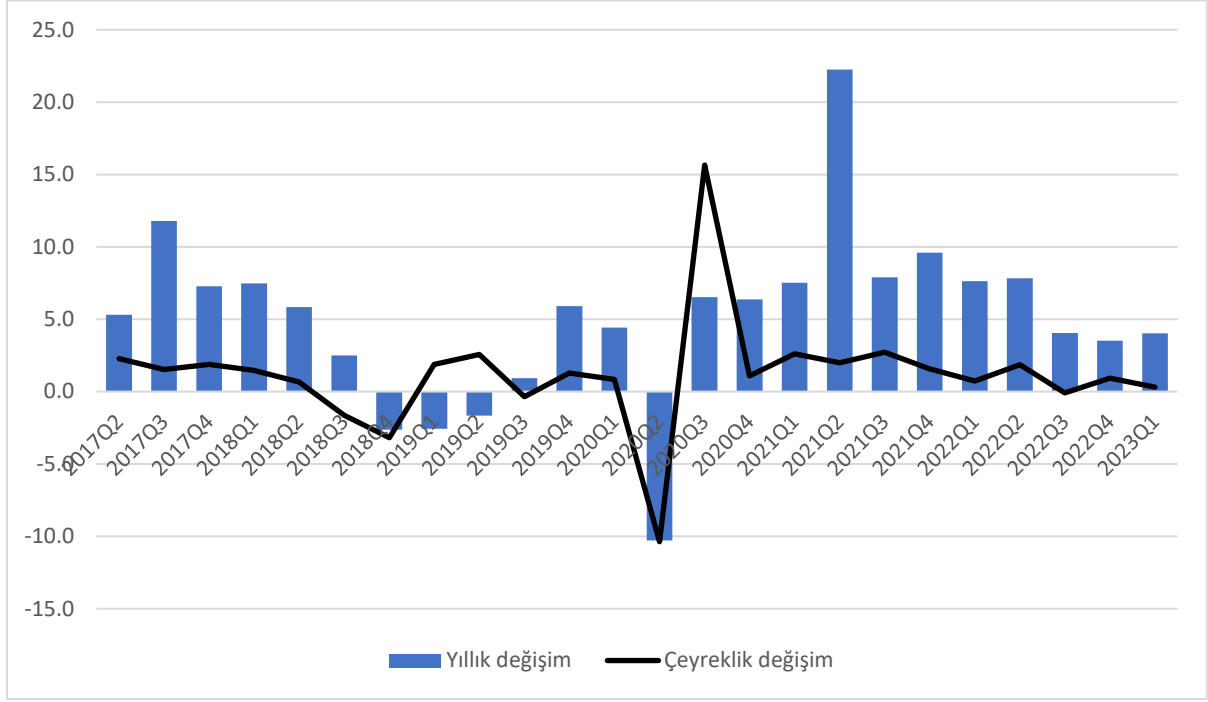
Kamu harcamalarında yavaşlama

2022 yılının dördüncü çeyreğinde kamu harcamaları yüzde 9,0 artarak yıllık büyümeye 1,2 yüzde puan katkı yaparken 2023 yılı birinci çeyrekte yüzde 5,3 artışla büyümeye 0,6 yüzde puan katkı yapmıştır (Tablo 1). Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış rakamlara göre ise kamu tüketimi yüzde 3,1 azalarak büyümeyi 0,4 yüzde puan düşürmüştür (Tablo 2).

Büyümenin geleceęi

2023 yılı birinci çeyreğinde büyümeye esas katkı tüketim harcamaları ve yatırımlardan geldi. Dış ticaretin katkısı ise negatif oldu. Duraęan seyreden kurlar sebebi ile 2023 yılının ilk çeyreğinde ihracatın büyümeyi olumsuz yönde etkilediğini gözlemliyoruz. 6 Şubat depremlerinin yol açtığı maddi ve manevi kayıpların etkisinin büyümeyi olumsuz etkileri devam etse de iç talepteki artışın depremin yarattığı olumsuz etkileri bir nebze de olsa kompanse ettiği görülüyor.

Şekil 2: Bir önceki çeyreğe ve geçen yılın aynı çeyreğine göre GSYH büyüme oranları

Kaynak: TÜİK, Betam